

کارشناس اقتصادی؛

چالش‌های اقتصادی ریشه‌دار است

تحریم‌های بین‌المللی عامل نوسان ارزی

سهرغرب، گروه اقتصادی؛ کارشناس

اقتصادی گفت: استیضاح وزیر اقتصاد جنبه سیاسی داشته و برگرفته از نگاه سطحی و ابتدایی نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مسائل اقتصادی کشور است.

کامران ندری درباره تقاضای استیضاح عبدالناصر همتی وزیر امور اقتصادی و دارایی

سهرغرب، گروه اقتصادی – ماهره ترابی‌مهوش؛ در گفت‌وگو با عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس مشخص شد؛ تورم پنهان حاکم بر تولید و عرضه خدمات و کالاها، در بلندمدت بر اثر ایجاد بی‌اعتمادی در بازار، به تخریب اقتصاد در جامعه منجر خواهد شد.

سهرغرب، گروه اقتصادی – ماهره ترابی‌مهوش؛ در گفت‌وگو با عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس مشخص شد؛ تورم پنهان حاکم بر تولید و عرضه خدمات و کالاها، در بلندمدت بر اثر ایجاد بی‌اعتمادی در بازار، به تخریب اقتصاد در جامعه منجر خواهد شد.

شاید تورم را بتوان یکی از آشناترین واژه‌ها در اقتصاد ایران دانست، واژه‌ای که مردم هر روز با آن زندگی می‌کنند، به موازات همین آشنایی است که دولتمردان نیز در هر دوره‌ای با وعده‌های ضد تورمی یا پیش گذاشته‌اند اما وقتی بر مسند کار نشسته‌اند کاری از پیش نبرده و حتی در بسیاری از موارد شرایط بغرنج‌تر نیز شده است.

در نگاه عمومی تورم روند فزاینده و غیرمتناوب؛ سطح عمومی قیمت‌ها معنا می‌شود و بانک مرکزی و مرکز آمار نیز به‌عنوان متولیان محاسبه آمار کشور، هر ماهه این نرخ را اعلام می‌کنند اما در کنار تورم، با آن تعریف معمول و فراگیر، نوعی دیگری وجود دارد که چندان با آن پرداخته نمی‌شود و شاخص و معیار مشخصی نیز برای محاسبه آن وجود ندارد. این نوع از تورم با نام «تورم پنهان» شناخته می‌شود. بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع و آگاهی بخشی در این زمینه برآن شدیم تا در خصوص این نوع از تورم، تعریف آن و عوامل مؤثر بر بروز آن با دکتر مرتضی عزتی، اقتصاددان عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس گفت‌وویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید؛

■ **تورم پنهان چیست و چه تفاوتی با تورم آشکار دارد؟**
تورم پنهان به نوعی از تورم اشاره دارد که به‌صورت مستقیم در قیمت‌ها نمایان نمی‌شود، اما غیرمستقیم بر هزینه‌های خانوارها تأثیر می‌گذارد؛ به عبارتی، شامل کاهش کیفیت یا کمیت کالاها بدون افزایش قیمت یا حتی با ثبات قیمت است.

برای مثال، در ایران، این موضوع در بسیاری از محصولات مشاهده می‌شود. فرض کنید وزن یک قرص نان پنج هزار تومانی، از ۷۰۰ گرم به ۶۰۰ گرم کاهش می‌یابد، اما قیمت آن همچنان پنج هزار تومان باقی می‌ماند. در این حالت، با همان پولی

سپهرغرب، گروه اقتصادی؛ یک کارشناس اقتصادی گفت: ما به طور کلی تجارت را به بخش خصوصی واگذار کردیم در حالی‌که دولت می‌تواند وارد تجارت شود تا هم باعث سازماندهی تولید کشور شود و هم درآمدهای خود را افزایش دهد.

محمدامین حاجی لنگری در رابطه با لزوم رشد درآمدهای پایدار برای عبور از اقتصاد مبتنی بر فروش نفت با اشاره به درآمدهای حاصل از مالیات و فروش اوراق در بودجه اظهار کرد؛ فروش اوراق هیچگاه درآمد پایدار محسوب نمی‌شود. ما یکسری تأمین مالی‌هایی داریم که جنبه استقراری دارند و باید بازپس داده شوند. وی عنوان کرد؛ تأمین مالی ای پایدار محسوب می‌شود که درآمد شما باشد و نیاز به برگرداندن آن نباشد. پس اینکه بگوییم حاکمیت از طریق فروش اوراق تأمین مالی پایدار می‌کند صحیح نیست.

این کارشناس اقتصادی با اشاره به بحث مهم تأمین منابع پایدار درآمدی از محل ارزش افزوده

اینکه تصمیم‌گیری مستقیم در خصوص ارز به بانک مرکزی باز می‌گردد.

کارشناس اقتصادی اضافه کرد؛ مجلس شورای اسلامی مسئله نوسان ارزی را بر گردن همتی می‌اندازد در خالی که این مسئله به شرایط منطقه و ریشه چالش‌های اقتصادی در کشور بازمی‌گردد؛ نمایندگانی که از کاهش فاصله ارز توافقی و بازار آزاد اشکال می‌گیرند،

ندری خاطرنشان کرد؛ به خاطر فشارهای سیاسی، بانک مرکزی تا حدی توانسته نرخ ارز توافقی را کنترل کند اما ذخایر ارزی در کشورمان

اقتصادی

زیاد نیست در صورتی که تقاضا افزایش پیدا کند توان بانک مرکزی محدود می‌شود.

وی با بیان اینکه نوسان ارزی به خاطر شرایط تحریم‌های بین‌المللی است، گفت: نرخ ارز به خاطر مسائل سیاسی در منطقه و تشدید تحریم‌ها است که ما نمی‌توانیم مسائل را با کشورها حل کنیم.

وی تأکید کرد؛ حتی اگر وزیر اقتصاد استیضاح شود وضع اقتصادی و مسایل ارزی به همین صورت خواهد بود و با استیضاح مشکل نوسان ارزی حل نمی‌شود.

وی با اشاره به اینکه ریشه چالش‌های

در شرایطی که تورم بالا است، بیشتر مشاهده می‌شود. علاوه بر این اگر هزینه‌های تولید به‌طور غیر منطقی افزایش یابد و تولیدکننده قادر به انتقال آن به قیمت نهایی نباشد (به دلایلی مانند محدودیت‌های قانونی یا فشار رقابتی)، ممکن است به کاهش کیفیت یا کمیت روی آورد تا هزینه‌های خود را تعادل دهد؛ البته در مواردی نیز دولت ممکن است افزایش قیمت را ممنوع کند، حتی اگر هزینه‌های تولید بالا رفته باشد؛ در این شرایط، تولیدکنندگان به‌دنبال راه‌های دیگری مانند کاهش کیفیت یا کمیت می‌روند تا سود خود را حفظ کنند، درنهایت اینکه برخی تولیدکنندگان به‌دلیل دستیابی به سود غیرمنطقی، به‌صورت عمدی کیفیت محصولات خود را کاهش می‌دهند بدون اینکه قیمت را افزایش دهند که این عمل به‌عنوان نوعی تقلب اقتصادی شناخته می‌شود.

در شرایطی که تورم بالا است، بیشتر مشاهده می‌شود.

علاوه بر این اگر هزینه‌های تولید به‌طور غیر منطقی افزایش یابد و تولیدکننده قادر به انتقال آن به قیمت نهایی نباشد (به دلایلی مانند محدودیت‌های قانونی یا فشار رقابتی)، ممکن است به کاهش کیفیت یا کمیت روی آورد تا هزینه‌های خود را تعادل دهد؛ البته در مواردی نیز دولت ممکن است افزایش قیمت را ممنوع کند، حتی اگر هزینه‌های تولید بالا رفته باشد؛ در این شرایط، تولیدکنندگان به‌دنبال راه‌های دیگری مانند کاهش کیفیت یا کمیت می‌روند تا سود خود را حفظ کنند، درنهایت اینکه برخی تولیدکنندگان به‌دلیل دستیابی به سود غیرمنطقی، به‌صورت عمدی کیفیت محصولات خود را کاهش می‌دهند بدون اینکه قیمت را افزایش دهند که این عمل به‌عنوان نوعی تقلب اقتصادی شناخته می‌شود.

■ **پیامد بلندمدت تورم پنهان برای تولیدکنندگان چیست؟**
نخستین مسئله کاهش اعتماد مصرف‌کنندگان است، بدان معنا که اگر مصرف‌کنندگان متوجه شوند که کیفیت یا کمیت محصولات کاهش یافته، اعتماد آن‌ها به ویزند یا شرکت می‌تواند تحت تأثیر قرار گیرد. این موضوع در بلندمدت می‌تواند کاهش فروش و از دست دادن بازار را در پی داشته باشد.

موضوع بعدی زیان اقتصادی است؛ یعنی استفاده مداوم از تورم پنهان می‌تواند به تخریب سلامت فعالیت‌های اقتصادی منجر شود، بدان مفهوم که تولیدکنندگانی که به تقلب و کاهش کیفیت عادت کرده‌اند، ممکن است در مقابل شرکت‌های رقیب که به کیفیت و اعتبار تأکید دارند، ضعیف ظاهر شوند.

از همه مهم‌تر صحبت تأثیر بر سلامت افراد در میان است، به‌ویژه در میحت تورم پنهان مواد غذایی چراکه کاهش کیفیت محصولات می‌تواند به سلامت مصرف‌کنندگان آسیب برساند. مثلاً استفاده از مواد مضر یا کاهش مقدار مواد مفید در غذاها ممکن است مشکلات بهداشتی در پی داشته باشد. این امر نه‌تنها سلامت افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد بلکه هزینه درمانی بیشتری نیز

اقتصادی با استیضاح وزیر اقتصاد حل نمی‌شود، گفت: با هر وزیر اقتصاد دیگری شرایط به همین صورت خواهد بود مگر اینکه ساختارهای کلان اقتصادی تغییر کند اما ساختار کلان اقتصادی از گذشته آنچنان ویران شده است که در کوتاه‌مدت اصلاح‌شدنی نیست.

کارشناس اقتصادی تأکید کرد؛ روز به‌روز ریشه مشکلات اقتصادی عمیق‌تر می‌شود و با استیضاح این مسائل حل نمی‌شود ضمن اینکه اکنون کشور در یک بلاتکلیفی و بی‌تحریکی به سر می‌برد که تنها راهبردهای کلان راهگشای خروج از این شرایط است.

بر خانواده تحمیل خواهد کرد. نقش نظارت در کنترل تورم پنهان را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ دولت و مقامات مرتبط می‌توانند از طریق نظارت مؤثر، این پدیده را کنترل کنند مثلاً در موضوع نظارت بر کمیت یقیناً بررسی دقیق وزن و اندازه محصولات می‌تواند به کاهش کمیت کمک کند. بررسی‌هایی که ستاد تنظیم بازار در ایران انجام می‌دهد، می‌تواند از تقلب‌هایی مانند کاهش وزن نان یا رب جلوگیری کند، در مبحث نظارت بر کیفیت به‌ویژه در بخش‌هایی مانند مواد غذایی و خدمات بهداشتی که نیاز به تخصص بیشتری دارد نیز اتحادیه‌ها و سازمان‌های بهداشتی می‌توانند نقش مهمی ایفا کنند. از همه مهم‌تر آگاهی مصرف‌کنندگان است چراکه افزایش آگاهی مصرف‌کنندگان به‌عنوان یکی از بهترین راهکارها عمل می‌کند.

اگر مصرف‌کنندگان به اطلاعات دقیقی درباره کیفیت و کمیت محصولات دسترسی داشته باشند، می‌توانند تصمیمات بهتری در خرید گرفته و به تقلب‌های تولیدکنندگان واکنش نشان دهند. ■ **پیامد تورم پنهان بر شرایط فعلی بر اقتصاد کشور چیست؟**
نخستین پیامد فشار بر مصرف‌کنندگان است زیرا تورم پنهان منجر به افزایش هزینه‌های مصرف‌کنندگان می‌شود بدون اینکه آن‌ها به آن متوجه‌کنند. این موضوع به کاهش قدرت خرید و افزایش هزینه‌های بهداشتی و درمانی منجر می‌شود.

موضوع بعدی تخریب فضای بازار است، عدم اعتماد مصرف‌کنندگان به محصولات و خدمات می‌تواند به تخریب فضای بازار منجر شود. تولیدکنندگان نیز ممکن است به تقلب و کاهش کیفیت عادت کنند، این وضعیت در بلندمدت به تضعیف سیستم اقتصادی کشور خواهد انجامید و درنهایت برای سلامت اجتماعی مضر خواهد بود، چراکه استفاده از مواد مضر یا کاهش کیفیت محصولات می‌تواند مشکلات سلامتی برای جامعه ایجاد کند که درنهایت هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی بالایی به همراه خواهد داشت.

موضوع بعدی زیان اقتصادی است؛ یعنی استفاده مداوم از تورم پنهان می‌تواند به تخریب سلامت فعالیت‌های اقتصادی منجر شود، بدان مفهوم که تولیدکنندگانی که به تقلب و کاهش کیفیت عادت کرده‌اند، ممکن است در مقابل شرکت‌های رقیب که به کیفیت و اعتبار تأکید دارند، ضعیف ظاهر شوند.

از همه مهم‌تر صحبت تأثیر بر سلامت افراد در میان است، به‌ویژه در میحت تورم پنهان مواد غذایی چراکه کاهش کیفیت محصولات می‌تواند به سلامت مصرف‌کنندگان آسیب برساند. مثلاً استفاده از مواد مضر یا کاهش مقدار مواد مفید در غذاها ممکن است مشکلات بهداشتی در پی داشته باشد. این امر نه‌تنها سلامت افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد بلکه هزینه درمانی بیشتری نیز

به تنهایی روی موضوع واردات تمرکز کند هم می‌تواند کیفیت محصولات وارداتی را تثبیت کند و هم می‌تواند درآمدهای خودش را بیش از وضعیت فعلی تأمین کند.

قیمت محصولات وارداتی و کاهش ارزش پول ملی می‌شود که برای مردم و دولت هزینه‌های بسیاری ایجاد می‌کند.

این کارشناس اقتصادی تأکید کرد؛ با توجه به نزدیک شدن به پایان سال بسیاری از شرکت‌های صادرکننده محصولات پتروشیمی برای استن حساب‌های خود مجبورند ارز خود را تبدیل کنند؛ بنابراین عرضه ارز در بازار به‌صورت عادی جریان دارد، اما آنچه باعث نوسانات نرخ ارز در روزهای اخیر شده ناشی از جو روانی حاکم بر بازار ارز است نه رشد عوامل بنیادین اقتصادی.

رضوی‌پور خاطرنشان کرد؛ براساس عوامل بنیادین رشد نرخ ارز تا حدود ۸۴ هزار تومان قابل پذیرش است، اما قطعاً رشد بالاتر از این قیمت دلیل بنیادین ندارد بلکه ناشی از جو روانی حاکم

عوامل روانی در تغییرات نرخ ارز اثرگذار است نه مؤلفه‌های بنیادین اقتصاد

بر اقتصاد و جامعه بابت نگرانی‌های مرتبط با فعال‌سازی مکانیزم ماشه و تحریم‌هایی ذیل این موضوع است.

وی تأکید کرد؛ از سوی دیگر برخی اظهارات دولتمردان و موضع‌گیری‌ها و مصاحبه‌های آن‌ها در خصوص نرخ ارز و طلا متأسفانه سیگنال مدیریت نرخ ارز را به بازار صادر نکرد بنابراین مانع مدیریت فضای روانی جامعه شد.

این کارشناس و تحلیلگر اقتصادی اظهار کرد؛ پیش‌بینی می‌شود عرضه ارز ناشی از صادرات پتروشیمی‌ها و صنایع بزرگ طی روزهای آینده رشد قیمت ارز را تا حدودی تعدیل می‌کند، کما اینکه در روز گذشته شاهد تعدیل نرخ ارز بودیم، اما روند کاهشی و بازگشت نرخ ارز به محدوده‌های پایین‌تر نیازمند مدیریت نوسانات بازار به‌صورت روزانه از سوی بانک مرکزی است.

- پنج‌شنبه ۹ اسفند ۱۴۰۳**
- سال هفدهم ■ شماره ۳۰۷۴**

خبر

یک کارشناس اقتصادی؛

تنها راه نجات بازار ارز سیاست تثبیت است

سپهرغرب، گروه اقتصادی؛ یک کارشناس اقتصادی گفت: اقدامات اخیر که باعث ایجاد نوسانات در بازار ارز شده، با شرایط فعلی اقتصاد همخوانی ندارد و فقط باید سیاست تثبیت بازار و مدیریت نرخ ارز اتخاذ شود.

آلبرت بغزیان با اشاره به نوسانات اخیر در بازار ارز و طلای کشور گفت؛ بی‌شک بهتر از هرکسی در کشور، مسئولان اقتصادی و مدیران متولی اقتصاد کشور از مسائل اقتصادی آگاه هستند و به‌خوبی می‌دانند که مصرف‌کنندگان از در اقتصاد کشور چه گروه‌هایی هستند و چه میزان درخواست و تقاضای ارزی در کشور وجود دارد و علت اصلی وقوع این نوسانات در چه عوامل و مؤلفه‌هایی ریشه دارد.

وی ادامه داد؛ امروز و در حال حاضر مهم‌ترین سیاستی که باید دنبال شود تا مردم هر روز به‌دنبال نرخ ارز و نوسانات آن نباشند، این است که بازار ارز باید ثبات داشته باشد. به عبارتی نرخ در نهایت باید در یک محدوده ثابت باشد و تا زمانی که نرخ ارز همکار در حال تغییر است، نمی‌توان از واژه ثبات برای ارز استفاده کرد.

این کارشناس اقتصادی خاطرنشان کرد؛ در نهایت باید بازار ارز و اقتصاد، مدیریت شود و این موضوع که در شرایط فعلی اقتصاد به‌دنبال تک‌نرخی کردن ارز و آزادسازی نرخ ارز هستیم در حال حاضر یک تصمیم نادرست است؛ چراکه تک‌نرخی کردن یعنی هر کس بتواند با هر انگیزه‌ای و به هر میزانی که بخواهد، ارز داشته باشد.

بغزیان گفت؛ نباید با هدف مبارزه با قاچاق کالا و جلوگیری از رانت ارزی، اقداماتی صورت بگیرد که باعث التهاب در بازار ارز شود، به‌نوعی‌رسد، همان سیاست تثبیت که باعث کنترل بهتر جهش نرخ‌ارزی شده بود باید در دستور کار قرار بگیرد.

- باید سیاست ثبات اتخاذ شود**

وی ادامه داد؛ یکی از دیگر اقدامات این است که باید با هدف مدیریت نرخ تورم باشد، به عبارتی اگر زمانی که نرخ ارز رها می‌شود و به سمت آزادسازی مدام پیش می‌رود، نباید انتظار داشت که نرخ کالا در بازار گران نشود و متعاقب این موضوع قیمت تمام شده واردات و صادرات بالا رفته و افزایش پیدا می‌کند و درنهایت دولت مجبور می‌شود برای مهار آن، اقدامات کمک معیشتی اتخاذ کند که در نهایت همین مسئله نیز منجر به قدم برداشتن در یک دور باطل می‌شود. بنابراین، باید هم ثبات ارزی ایجاد شود و در کنار آن نیز باید حتماً در قیمت‌ها در بازار نظارت صورت بگیرد.

وی با اشاره به موضوع پیش فروش سکه طلا از سوی بانک مرکزی و ابعاد مختلف آن ازجمله مطلوب بودن با عدم مطلوب بودن این سیاست گفت؛ در مدت اخیر، حساب موجود در ارزش سکه افزایش چشمگیری پیدا کرده و تا حدی پیش رفت که ارزش ذاتی طلای سکه نسبت به قیمت سکه با تفاوت قیمت بالایی روبرو شد.

این کارشناس اقتصادی ادامه داد؛ ارزش و حباب سکه به هر میزانی که باشد، نباید تا این اندازه با میزان طلا و ارزش ذاتی طلای آن تفاوت بالایی داشته باشد. بنابراین پیش‌فروش سکه، اقدامی مناسب بود تا همزمان با عرضه آن‌ها، هم میزان حباب سکه و طلا مدیریت شود و هم اینکه از آنجایی که سکه طلا در همه جای جهان از ارزش ذاتی برخوردار است، مانند بسیاری از محصولات مالی دیگر که ممکن است ارزش خود را در دست دهند، نیست و عرضه سکه باعث می‌شود بسیاری از نقدیگی‌ها در محل بازارهای غیر رسمی هزینه نشود.

بغزیان در ادامه گفت؛ امروز نظارت بر قیمت‌ها و بازار از بسیاری از اصلاحات اقتصادی هم بهتر و اثرگذارتر است و هم هزینه کمتری بر اقتصاد کشور دارد و در کنار آن باید مدیریت بازار ارز و کنترل نرخ آن مدیریت شود و بانک مرکزی نیز باید همان سیاست تثبیت را که در گذشته اتخاذ کرده بود، ادامه دهد تا کمتر شاهد افسارگسیختگی در بازار ارز و جهش‌های اقتصادی باشیم.